

Κύρωση του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα: ΔΣΑΠΔ (1966)

1. Η σημασία του κειμένου αυτού είναι γνωστή. Η Ελλάδα αποτελεί εν τούτοις το μόνο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν το έχει επικυρώσει και ένα από τα ελάχιστα κράτη διεθνώς, τα οποία - ενώ έχουν επικυρώσει το Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα - δεν δεσμεύονται ακόμη από το ΔΣΑΠΔ.

Το εν λόγω Σύμφωνο είχε υποβληθεί προς κύρωση κατά την προηγούμενη βουλευτική περίοδο. Εξετάστηκε από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης στις συνεδριάσεις της 19ης Οκτωβρίου 1995, της 24ης Νοεμβρίου 1995, της 15ης Φεβρουαρίου 1996 και, τέλος, της 13ης Ιουνίου 1996. Κατά τις δύο πρώτες συνεδριάσεις διατυπώθηκαν αντιρρήσεις από βουλευτές της αντιπολίτευσης, κυρίως της Νέας Δημοκρατίας, ως προς τέσσερα άρθρα του Συμφώνου: Συγκεκριμένα, τα άρθρα 1 (δικαίωμα των λαών στην αυτοδιάθεση), 11 (απαγόρευση φυλάκισης για ιδιωτικά χρέη), 26 (αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου - απαγόρευση διακρίσεων) και 27 (δικαίωμα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες). Οι πιο έντονες αντιδράσεις, οι οποίες διατυπώθηκαν ήδη κατά την πρώτη συνεδρίαση, αναφέρονται στα άρθρα 11 και 27.

Κατά τη δεύτερη συνεδρίαση κατετέθη στον Πρόεδρο της Επιτροπής Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το οποίο διευκρίνιζε ότι το άρθρο 11 του Συμφώνου: “απαγορεύει την απαγγελία προσωπικής κράτησης μόνο στις περιπτώσεις που αυτή προβλέπεται ως μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης για την πληρωμή συμβατικών υποχρεώσεων. Τούτο σημαίνει ότι από την ισχύ της διεθνούς σύμβασης, μετά την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας, καταργείται η προσωπική κράτηση κατά εμπόρων για εμπορικές απαιτήσεις κατά το άρθρο 1047 παρ. 1 του Κ.Πολ.Δ. - Σε κάθε άλλη όμως περίπτωση που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία προσωπική κράτηση, το μέτρο αυτό εξακολουθεί να ισχύει και δεν θίγεται από την κύρωση της διεθνούς συμβάσεως”. Οι διευκρινίσεις αυτές ανταποκρίνονται στο πνεύμα και το γράμμα του άρθρου 11, καθώς και στην πρακτική της Επιτροπής ελέγχου της εφαρμογής του Συμφώνου.

Στην ίδια συνεδρίαση, της 28ης Νοεμβρίου 1995, ο τότε ANYΠΙΕΞ κ. Ρωμαίος υπογράμμισε ότι το άρθρο 1 του Συμφώνου δεν συνεπάγεται δικαίωμα απόσχισης των μειονοτήτων, αλλά εφαρμόζεται - κατά πάγια πρακτική του ΟΗΕ - μόνον στους λαούς υπό αποικιοκρατικό ζυγό ή ξένη κυριαρχία. Ο κ. Ρωμαίος τόνισε επίσης ότι το άρθρο 27: α) δεν θεμελιώνει συλλογικά δικαιώματα των μειονοτήτων, αλλά μόνον δικαιώματα των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, β) δεν συνεπάγεται θετικές υποχρεώσεις του κράτους, αλλά αποκλειστικά υποχρεώσεις αποχής από ορισμένες ενέργειες, και γ) δεν είναι άμεσης εφαρμογής.

Τις διευκρινίσεις αυτές ακολούθησε εκτενής ενημέρωση των μελών της Επιτροπής που υπέδειξαν τα κόμματα από τον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Βενιζέλο σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Στη συνεδρίαση της 13ης Ιουνίου 1996 ο κ. Βενιζέλος τόνισε, μεταξύ των άλλων, ότι το Σύμφωνο: α) αποτελεί σήμερα ένα minimum προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, β) η ελληνική έννομη τάξη βρίσκεται πολύ πάνω από το διεθνή μέσο όρο στα θέματα αυτά, γ) η Ελλάδα έχει ήδη αναλάβει πιο προωθημένες πολιτικές και νομικές δεσμεύσεις στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης αντίστοιχα, μπορεί δε και πρέπει γι' αυτό να κυρώσει το Σύμφωνο χωρίς επιφυλάξεις ή ερμηνευτικές δηλώσεις.

Κατόπιν αυτών, η Επιτροπή έκανε ομόφωνα δεκτή την κύρωση του Διεθνούς Συμφώνου Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων επί της αρχής και στο σύνολό της. Η κύρωσή του δεν κατέστη δυνατή λόγω της πρόωρης διάλυσης της Βουλής, δεδομένου ότι η σχετική αρμοδιότητα ανήκει αποκλειστικά στην Ολομέλειά της.

2. Μαζί με την κύρωση του ΔΣΑΠΔ θα ήταν σκόπιμο να επικυρωθεί και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο για το δικαίωμα ατομικών αναφορών. Με την αποδοχή εκ μέρους της Ελλάδας του δικαιώματος ατομικής προσφυγής στα δικαιοδοτικά όργανα του Στρασβούργου δεν επαληθεύθηκαν, ως γνωστόν, οι δισταγμοί που είχαν εκφραστεί για την αθρόα υποβολή προσφυγών εκ μέρους Μουσουλμάνων πολιτών της Θράκης. Οσοι λοιπόν επιθυμούν να προσφύγουν σε διεθνή δικαιοδοτικά όργανα για τυχόν παραβίαση των δικαιωμάτων τους θα προτιμήσουν ασφαλώς τα όργανα του Στρασβούργου, γιατί ο θεσμικός μηχανισμός του τους παρέχει αποτελεσματικότερη προστασία. Πρέπει, τέλος,

να σημειωθεί ότι το Προαιρετικό Πρωτόκολλο του Συμφώνου δεσμεύει όλα τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλην του Ηνωμένου Βασιλείου.

3. Το Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο ΔΣΑΠΔ καταργεί την ποινή του θανάτου. Και το κείμενο αυτό θα μπορούσε να επικυρωθεί χωρίς το παραμικρό πρόβλημα, αφού έχει καταργηθεί ήδη σε μας η θανατική ποινή για τα εγκλήματα του κοινού Ποινικού Δικαίου. Οι διατάξεις του νέου Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα (ν. 2287/1995) που προβλέπουν την ποινή του θανάτου για σοβαρότατα εγκλήματα, τα οποία διαπράττονται σε πολεμική περίοδο, καλύπτονται από το Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο ΔΣΑΠΔ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κατάργηση της ποινής του θανάτου έχει έντονα συμβολικό χαρακτήρα και εκφράζει τις κρατούσες αντιλήψεις στον ευρωπαϊκό χώρο. Είναι λοιπόν περιττό να εμφανίζεται η Ελλάδα διεθνώς ότι δεν συμμερίζεται την πραγματικότητα αυτή, τη στιγμή μάλιστα που το εσωτερικό της δίκαιο ευθυγραμμίζεται με τους ορισμούς των σχετικών διεθνών κειμένων.

4. Ενόψει όσων αναφέρθηκαν προηγουμένως, θα ήταν ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη η ταυτόχρονη κύρωση και των τριών κειμένων.

Αθήνα, 24 Οκτωβρίου 1996